

MANAGEMENTSAMENVATTING QUICK SCAN ARBEIDSMIGRANTEN IN REGIO RIVIERENLAND 2014

Minister Blok heeft de regio's waar veel EU-arbeidsmigranten verblijven, gevraagd om tot bestuurlijke afspraken te komen tussen gemeenten, werkgevers en huisvesters. Inzet is om meer en betere huisvesting voor de arbeidsmigranten te creëren. Ook de economie van de regio Rivierenland vraagt daarom, mede door de onverminderd grote behoefte. Om meer zicht te krijgen op de benodigde huisvestingsplaatsen en een mogelijke verdeling over de regio, hebben de provincie Gelderland, de regio Rivierenland en de Greenport Gelderland in de aanloop naar een bestuurlijke conferentie op 2 oktober 2014 Huiswerk advies & projecten¹ gevraagd op korte termijn een quick scan uit te voeren.

Dit leidt tot twee onderzoeksvragen:

1. Hoeveel arbeidsmigranten uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa zijn er in de regio Rivierenland en hoe zijn deze verdeeld over de gemeenten?
2. Hoeveel huisvestingsplaatsen zijn op regionaal nivo noodzakelijk en hoe kunnen de afzonderlijke gemeenten daaraan bijdragen? In hoeverre hebben gemeenten hierbij een overzicht van de huidige huisvestingslocaties?

Let op:

Voor welke aanpak ook wordt gekozen: onderzoeken naar aantallen arbeidsmigranten leiden nooit tot harde uitkomsten. Zo lang arbeidsmigranten onvoldoende zijn geregistreerd, blijven de uitkomsten hooguit goed beredeneerde schattingen. Andere aannames en denklijnen leiden tot andere uitkomsten. Ook zijn er verschillen in de loop van het jaar: veel gebruikte cijfers hebben als peildatum 31 december. Dat is in de periode waarin het aantal ingeschakelde seizoensarbeiders doorgaans een dip kent. Kortom: de cijfers moeten met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

In de quick scan worden drie sporen uitgewerkt. Op grond van een verschilanalyse wordt tenslotte een 'eindbeeld' geschetst.

Spoor 1: de omvang en verdeling in beeld via de registratie in GBA en UWV

Bij deze aanpak wordt gebruik gemaakt van twee bronnen waar arbeidsmigranten geregistreerd staan: het GBA en de UWV-polisadministratie. Als de gegevens uit het GBA en UWV over 2010 worden gecombineerd en opgehoogd met de landelijk geldende parameter kan het totaal aantal EU-arbeidsmigranten in de regio Rivierenland in 2010 op 9.123 worden geschat.

Spoor 2: de omvang in beeld via onderzoek Van der Heijden

In dit door Prof. Dr. P.G.M. van der Heijden (Universiteit Utrecht) uitgevoerd onderzoek is een schatting gemaakt van het aantal migranten uit Midden- en Oost-Europa in 2010 (Zuid-Europese landen zijn in deze schatting niet meegenomen). Naast de eveneens bij spoor 1 gebruikte gegevens uit de GBA en de UWV-polisadministratie, wordt ook het zogeheten HerKenningsdienstSysteem van de politie (HKS) gebruikt. Op basis van een vertaalslag kan de conclusie worden getrokken dat in 2010 tussen 3.821 en 5.730 arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa verbleven in de regio Rivierenland. Inclusief de Zuid-Europese arbeidsmigranten zijn dit ertussen 4.621 - 6.530.

Spoor 3: de omvang in beeld via andere bronnen

In 2012 heeft de regio onderzoek laten uitvoeren naar de omvang van de populatie arbeidsmigranten in de primaire agrarische sector. De onderzoekers bouwden hun schatting van het aantal arbeidsmigranten op door het combineren van de omvang van economische sectoren met de arbeidsbehoefte per sector. Op grond van een analyse komen zij tot de conclusie dat in 2010 6.752 arbeidsmigranten in de regio Rivierenland verbleven.

Verschilanalyse en totaalbeeld

De schattingen die voortvloeien uit de drie aanpakken variëren tussen de 4.600 en 9.100 EU-arbeidsmigranten in 2010. Toch lijken er sterke argumenten te vinden die erop wijzen dat de schatting op basis van spoor 2 (4.621 - 6.530 arbeidsmigranten) aan de lage kant is. Het in spoor 3 aangehaalde onderzoek ligt redelijk in lijn met spoor 1, als we bedenken dat het zich alleen richtte op de arbeidsbehoefte in de primaire agrarische sector. Ook de eigen schattingen van enkele gemeenten ondersteunen de conclusie dat het totaal aantal in de regio Rivierenland aanwezige EU-arbeidsmigranten in 2010 kan worden geschat tussen de 7.000 - 9.000

¹ Huiswerk maakt het Expertisecentrum Flexwonen Arbeidsmigranten mogelijk

Met behulp van voorgaande redeneerlijn, kan ook een schatting van het aantal EU-arbeidsmigranten over 2013 worden gemaakt. De toename van inschrijvingen in het GBA vormen hiervoor de basis.

Op basis van het voorgaande kunnen we concluderen dat het totaal aantal in de regio Rivierenland aanwezige EU-arbeidsmigranten in 2013 kan worden geschat tussen de 10.500 - 13.500.

Verdeling over de gemeenten

Hoe zijn de EU-arbeidsmigranten verdeeld over de verschillende gemeenten in de regio per 31 december 2013? Onderstaande tabel geeft dat beeld weer:

gemeente	bevolkings omvang (abs.)	bevolkings omvang (rel.)	min. schatting aantal arbeidsmigrant en	max. schatting aantal arbeidsmigrant en	% verdeling bij min. schatting
Buren	25.939	10	790	1.016	8
Culemborg	27.681	11	147	189	1
Druten	18.203	7	294	377	3
Geldermalsen	26.240	10	503	646	5
Lingewaal	11.007	4	315	406	3
Maasdriel	24.092	10	2.349	3.020	22
Neder- Betuwe	22.593	9	522	671	5
Neerijnen	12.022	5	1.480	1.903	14
Tiel	41.751	16	2.246	2.887	21
West Maas en Waal	18.410	7	565	727	5
Zaltbommel	26.953	11	1.290	1.658	12
<i>totaal</i>	<i>254.891</i>	<i>100%</i>	<i>10.500</i>	<i>13.500</i>	<i>100%</i>

Huisvestingsopgave

Als aanvulling op het onderzoek, geeft de quick scan in hoofdstuk 4 een mogelijke vertaling van het geschatte aantal in de regio aanwezige EU-arbeidsmigranten naar een concrete huisvestingsopgave in de regio Rivierenland en de daarbinnen gelegen gemeenten.

Deze opgave gaat uit van de lage schatting van 10.500. Op grond van landelijke kengetallen stellen de onderzoekers dat 50% van de huidige huisvesting niet aan de (vergunning)s(eisen) voldoet en dat 50% daarvan ook niet te legaliseren valt. Dat impliceert dat er met een vervangingsbehoefte van 25% van 10.500 rekening moet worden gehouden, d.w.z. 2.625 plaatsen.

Daarnaast is er bij verschillende economische scenario's sprake van een uitbreidingsbehoefte tussen de 15 en 35%, d.w.z. tussen de 1.575 en 3.675 plaatsen.

Voor het lage economische groeimodel geven de onderzoekers tenslotte een mogelijke verdeling van de aldus berekende huisvestingsopgave over de gemeenten in Rivierenland, op basis van de huidige verdeling van inwoners in de regio.

02 oktober 2014

Johan van der Craats

Huiswerk advies & projecten

j.vandercraats@huiswerkprojecten.nl